

अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५ नुसार सामान्य प्रशासन विभागा अंतर्गत यशदा, पुणे या संस्थेमधील गट 'अ', 'ब', 'क' व 'ड' या पदांवर शारिरीकदृष्ट्या अपंगांसाठी सुयोग्य पदे निश्चित करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण २०११/प्र.क्र.११/११/१२-अ,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : १४ जानेवारी २०११

- वाचा :** १) केंद्र शासनाचा, अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५
२) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.१२/१६-अ, दिनांक २ मे, १९९८
३) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र. अपंग-१००१/६१/प्र.क्र.३६/२००२/१६-अ, दि. ५.३.२००२
४) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र. अपंग-१००१/६१/प्र.क्र.३६/२००२/१६-अ, दिनांक १० मे, २००२
५) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण-२००४/प्र. क्र. ३५/२००४/१२-अ, दिनांक ५.१०.२००४
६) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण-२००४/प्र. क्र. ३५/२००४/१२-अ, दिनांक ५.१०.२००५
७) शासन शुध्दीपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण-२००४/प्र. क्र. ३५/२००४/१२-अ, दिनांक १४.११.२००६
८) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.न्यायाप्र-२००९/प्र.क्र.५/सुधार-३, दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१०.

प्रस्तावना :

अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५ (१९९६ चा क्र.१) हा अधिनियम दिनांक ७ फेब्रुवारी, १९९६ पासून लागू झाला आहे. या अधिनियमास अनुसरून शासनाने संदर्भ क्र.२ येथील दिनांक २ मे, १९९८ च्या शासन परिपत्रकान्वये शासन सेवेत अंध/अल्पदृष्टी, बहिरेपणा, अस्थिव्यंग किंवा मंदमती या प्रवर्गात समाविष्ट होणाऱ्या अपंग व्यक्तींना सरळसेवा भरतीमध्ये आरक्षण ठेवण्याबाबतच्या सूचना सर्व प्रशासकीय विभागांना दिल्या आहेत. अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५ मधील कलम ३२ व ३३ मधील तरतुदीस अनुसरून उपरोक्त संदर्भ क्र.५ येथील दिनांक ५.१०.२००४ च्या शासन निर्णयान्वये सामान्य प्रशासन विभागांतर्गत यशदा, पुणे या संस्थेमधील गट 'अ', 'ब', 'क' व 'ड' या संवर्गात सरळसेवा भरतीसाठी सुधारित अपंग आरक्षण लागू करण्यात आले आहे. संदर्भ क्र. ६ येथील दिनांक ५.१०.२००५ च्या अन्वये त्यामध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे.

कृ.मा.प.

२. या संदर्भात केंद्र शासनाने अपंग व्यक्ती अधिनियम, १९९५ मधील तरतूदीस अनुसरून त्यांच्या अखत्यारीतील आस्थापनेवरील अपंग व्यक्तींसाठी पदे निश्चित करून त्यांची यादी प्रसिध्द केली आहे. सदर यादीनुसार या विभागाच्या अधिपत्याखालील शासकीय व निमशासकीय आस्थापनेवरील जी पदे समान आहेत ती पदे अपंगांसाठी निश्चित करून तसे आदेश निर्गमित करावेत अशा सूचना संदर्भ क्र.८ मध्ये नमूद केलेल्या सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये दिल्या आहेत. त्यानुसार सामान्य प्रशासन विभागाच्या अधिपत्याखालील यशदा, पुणे या संस्थेच्या आस्थापनेवरील गट 'अ', गट 'ब', गट 'क' व गट 'ड' संवर्गामधील पदांवर शारिरीकदृष्ट्या अपंगांसाठी सुयोग्य पदे निश्चित करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार सुधारणा करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :

संदर्भ क्र.६ व ७ येथील सामान्य प्रशासन विभाग/१२-अ चे अनुक्रमे दि.५.१०.२००५ व दि.१४.११.२००६ चे शासन निर्णय अधिक्रमित करून पुढीलप्रमाणे सुधारित आदेश देण्यात येत आहेत.

२. अपंग व्यक्ती अधिनियम, १९९५ मधील तरतूदीनुसार केंद्र शासनाने ज्या यादीन्वये त्यांच्या अखत्यारीतील आस्थापनेवरील जी पदे अपंग व्यक्तींसाठी आरक्षण देण्यासाठी निश्चित केलेली आहेत त्या यादीशी तुलना करून सामान्य प्रशासन विभागाच्या अधिपत्याखालील यशदा, पुणे या संस्थेच्या आस्थापनेवरील गट 'अ', गट 'ब', गट 'क' व गट 'ड' संवर्गामधील सरळसेवा भरतीने भरावयाच्या पदांसाठी (केंद्र शासनाच्या यादीतील समान पदे विचारात घेऊन) सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट 'अ' मधील तक्त्यात दर्शविल्याप्रमाणे अपंगांसाठी पदे निश्चित करण्यात येत आहेत.

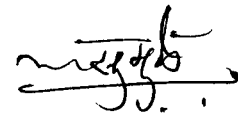
३. अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्काचे संरक्षण) अधिनियम, १९९५ या अधिनियमातील कलम ३२ व ३३ अनुसार महासंचालक, यशदा, पुणे यांच्या आस्थापनेअंतर्गत गट-अ ते ड या संवर्गातील पदांवरील सरळसेवा भरतीमध्ये किमान ४०% अपंगत्व असलेल्या अंध / अल्पदृष्टी, कर्णबधीर व अस्थिव्यंग या प्रवर्गातील अपंग व्यक्तींसाठी प्रत्येकी १% याप्रमाणे ३% आरक्षण लागू राहील. तसेच गट-क व गट-ड मध्ये सामान्य प्रशासन विभागाच्या दि.०५.३.२००२ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे पदोन्नतीमध्ये आरक्षण लागू राहील.

४. तसेच पदांची कर्तव्ये, जबाबदाऱ्या व कामाचे स्वरूप विचारात घेऊन अपंग व्यक्ती अधिनियम, १९९५ मधील तरतूदीनुसार ज्या पदांना अपंग आरक्षण लागू करण्यापासून सूट देण्यात येत आहे, त्या पदांची यादी सोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे.

५. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक २०११०११३१५४९२७०० असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सहपत्र : परिशिष्ट 'अ' व 'ब'

(मा. सु. मुळे)

अवर सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव,

मा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,

सामान्य प्रशासन विभागातील अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
आयुक्त, अपंग कल्याण, ३, चर्च रोड, पुणे
मा.राज्यमंत्री (सामान्य प्रशासन विभाग) यांचे स्वीय सहायक,
मा.मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक,
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता /लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई.
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता /लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
महासंचालक, यशदा, पुणे
उप सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, कार्या.क्र.१६-अ, मंत्रालय, मुंबई
उप सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग/सुधार-३, मंत्रालय, मुंबई
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव, मंत्रालय, मुंबई
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
निवड नस्ती.

परिशिष्ट - अ

(शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक - संकीर्ण-२०११/प्र.क्र.११/११/१२-अ, दि. १४ जानेवारी, २०११ सोबतचे परिशिष्ट)

प्रशासकीय कार्यालयाचे नाव : सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई : ४०० ०३२

अधिनस्त कार्यालयाचे नाव : यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी, बाणेर रोड, पुणे

अ.क्र.	पदनाम	शारिरीक योग्यता	सुयोग्य पदासाठी अपंगत्वाचा संदर्भ	पदाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या	अभिप्राय
१	२	३	४	५	६
गट-अ					
१	महासंचालक/ Director General	S,C,W,SE,RW,ST	OL,OA,B,LV,HH	कार्यालय प्रमुख	भारतीय प्रशासन सेवेतील अधिकारी
२	प्राध्यापक/ Professor	S,ST,W,H,C,RW	BLA,OL,B,LV,HH	विभाग प्रमुख / प्रशिक्षणसत्रामध्ये व्याख्यान देणे व प्रशिक्षण विषयक सर्व कामे	--
३	अधिष्ठाता (विद्याशाखा)/ Dean (Academic)	MF,S,H,RW,	OA,OL,LV	विभाग प्रमुख / प्रशिक्षणसत्रामध्ये व्याख्यान देणे (विद्याशाखा समन्वयक)	--
४	संचालक (संशोधन)/ Director (Research)	SW,SE,ST,RW	OA,OL,HH,B,LV	संशोधन व प्रलेखन विभाग प्रमुख	--
५	अतिरिक्त संचालक (संशोधन) / Additional Director (Research)	SW,SE,ST,RW	OA,OL,HH,B,LV	विविध संशोधन प्रकल्पांच्या पर्यवेक्षणाचे काम	--

६	सहयोगी प्राध्यापक/ Associate Professor	S,ST,W,H,C,RW	BLA,OL,B,LV,HH	प्रशिक्षण सत्रामध्ये व्याख्याने देणे व प्रशिक्षण विषयक सर्व कामे	--
७	सहायक प्राध्यापक/ Assistant Professor	S,ST,W,H,C,RW	BLA,OL,B,LV,HH	प्रशिक्षण सत्रामध्ये व्याख्याने देणे व प्रशिक्षण विषयक सर्व कामे	--
८	समन्वयक (प्रकल्प संनियंत्रण कक्ष)/ Coordinator (Project Monitoring unit)	ST,H,SE,RW	OA,OL,B,LV	विविध संशोधन प्रकल्पांचे समन्वयक म्हणून काम पाहणे	--
९	निबंधक / Registrar	S,ST,W,RW,C,MF,SE	OL,BL,OA,OAL,B,LV,HH	प्रशासन विभाग प्रमुख	प्रतिनियुक्तीने भरण्याची तरतूद
१०	उपनिबंधक / Deputy Registrar	S,ST,W,RW,C,MF,SE	OL,BL,OA,OAL,B,LV,HH	प्रशासन विभागातील आस्थापनाविषयक व इतर सर्व काम पाहणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
११	जनसंपर्क अधिकारी / Public Relation Officer	S,SE,H,RW,W	OA,OL,BL,LV	यशदामध्ये येणारे पाहणे/व्याख्याते तसेच इतर मान्यवरांसाठी समन्वयक म्हणून काम पाहणे	अंतर्गत निवडपद्धतीने किंवा सरळसेवेने भरण्याची तरतूद
१२	लेखाधिकारी / Accounts Officer	S,BN,SE,RW,C	BL,OA,OL,HH	लेखाविषयक सर्व कामे	प्रतिनियुक्तीने भरण्याची तरतूद
१३	वसतिगृह अधीक्षक / Hostel Warden	S,RW,W,ST,BN,MF	OA,OL,BL,LV	वसतिगृह व्यवस्थापक यांचेवर पर्यवेक्षणाचे काम पाहणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
१४	संचालक, एमडीसी/ Director Management Development Center	MF,S,H,RW,	OA,OL,LV	एमडीसी विभाग प्रमुख	--

१५	वरिष्ठ ग्रंथपाल / Senior Librarian	S,MF,SE,RW,ST	OL,MW,HH,LV	ग्रंथालयाचे विभागप्रमुख	एकाकी पद पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
गट - ब					
१	संशोधन अधिकारी /Research Officer	S,W,SE,ST,RW	OA,OL,HH,B,LV	संशोधन प्रकल्पांमध्ये संशोधनाचे काम पहाणे	--
२	संशोधन अधिकारी (प्रकाशन) / Research Officer (Publication)	S,W,SE,ST,RW	OA,OL,HH,B,LV	प्रकाशने / विविध पुस्तके संपादन इ. व प्रकाशन विषयक सर्व कामे	एकाकी पद पदोन्नती भरण्याची तरतूद
३	ग्रंथपाल / Librarian	S,SE,RW,ST,KC,H,C	OA,OL	ग्रंथालयातील पुस्तकाचे व्यवस्थापन करणे	एकाकी पद पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
४	संशोधन अधिकारी (संगणक) / Research Officer (Computer)	S,W,SE,ST,RW	OA,OL,HH,B,LV	संगणक विभागामध्ये विविध प्रकारचे प्रोग्रामींग करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
५	वसतिगृह व्यवस्थापक (एमडीसी) / Hostel Manager (MDC)	S,RW,W,ST,BN,MF	OA,OL,BL,LV	वसतिगृह व्यवस्थापनाचे काम पहाणे	--
६	सहायक निबंधक / Assistant Registrar	S,ST,W,RW,C,MF,SE	OL,BL,OA,OAL,B, LV,HH	प्रशासन विभागातील सर्व कामकाजासाठी उपनिबंधक यांना सहाय करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
७	प्रशिक्षण व्यवस्थापक / Training Manager	ST,SE,BN	OA,OL	यशदामधील प्रशिक्षण कार्यक्रमांची निश्चिती करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
८	लघुलेखक निवडश्रेणी / Stenographer (Selection Grade)	S,ST,W,L,MF,SE,RW ,HC	OA,OL,BL,OAL,B, LV	स्वीय सहायक म्हणून काम पहाणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद

९	लघुलेखक उच्चश्रेणी / Stenographer (Higher Grade)	S,ST,W,L,MF,SE, RW,HC	OA,OL,BL,OAL,B, LV	स्वीय सहायक म्हणून काम पहाणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
१०	कनिष्ठ अभियंता (विद्युत) / Junior Engineer (Electrical)	S,ST,W,BN,PP,KCM, F,SE,RW,C	OL,HH	यशदामधील विद्युत विषयक कामकाजामध्ये स्थावर व्यवस्थापक यांना मदत करणे	--
११	कनिष्ठ अभियंता (स्थापत्य) / Junior Engineer (Civil)	ST,S,BN,W,SE	OL,OA,HH	यशदामधील स्थापत्य विषयक कामकाजामध्ये स्थावर व्यवस्थापक यांना मदत करणे	--
१२	वसतिगृह व्यवस्थापक / Hostel Manager	S,RW,W,ST,BN,MF	OA,OL,BL,LV	व्यवस्थापन विकास केंद्र येथील वसतिगृह व्यवस्थापन पहाणे	अंतर्गत निवड पद्धतीने किंवा सरळसेवेने भरण्याची तरतूद

गट - क

१	संशोधन सहायक / Research Assistant	S,W,SE,ST,RW	OA,OL,HH,B,LV	संशोधन व इतर प्रकल्पांमध्ये संशोधनासाठी सहायक म्हणून काम पहाणे	--
२	लघुलेखक निम्नश्रेणी / Stenographer (Lower Grade)	S,ST,W,L,MF,SE,RW ,HC	OA,OL,BL,OAL,B, LV	स्वीय सहायक म्हणून काम पहाणे	--
३	सहायक लेखाधिकारी / Assistant Accounts Officer	S,BN,SE,RW,MF.H,C	BL,OA,OL,HH	लेखाधिकारी यांना लेखाविषयक कामामध्ये मदत करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
४	कार्यालय अधीक्षक / Office Superintendent	S,C,W,SE,RW,ST	OL,OA,B,LV,HH	कार्यालयीन कामकाजामध्ये पर्यवेक्षणाचे काम पहाणे.	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
५	सहायक / Assistant	S,ST,W,RW,H,C	OA,OL,BL,OAL, B,LV,HH	प्रशासकीय कामकाजामध्ये सहाय करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद

६	सहायक (स्थावर विभाग) /Assistant (Estate Department)	S,ST,W,RW,H,C	OA,OL,BL,OAL, B,LV,HH	प्रशासकीय कामकाजामध्ये सहाय करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
७	वरीष्ठ लिपिक / Senior Clerk	S,ST,W,RW,H,C	OA,OL,BL,OAL,B, LV,HH	प्रशासकीय कामकाजामध्ये सहाय करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
८	लिपिक-टंकलेखक / संगणक चालक /Clerk - Typist / Computer Operator	S,ST,W,L,MF,SE, RW,H,C	OA,OL,BL,OAL, B,LV	प्रशासकीय कामकाजामध्ये सहाय करणे	--
९	तारतंत्री / Wireman	S,ST,F,B,SE,H,RW	OL,OA,HH	विद्युत विषयक कामकाज पहाणे	--
१०	नळ कारागिर / Plumber	S,ST,W,PP,L,KC,MF, SE,C	OL,HH	प्लंबिंगची कामे पहाणे	--
११	दूरध्वनीचालिका / Telephone Operator	S,ST,W,MF,SE,H,C	OA,OL,BL,B,LV	यशदामध्ये येणारे दूरध्वनी संबंधित अधिकारी / कर्मचारी यांचेपर्यंत पोहचविणे इ.	--
१२	वाहनचालक / Driver	--	--	वाहन चालवणे	सूट
गट - ड					
१	नाईक / Naik	S,ST,W,PP,L,KC,SE, RW,C,MF	OA,OL,HH,LV,B	अधिकारी / कर्मचारी यांनी सोपविलेली कार्यालयीन कामे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
२	रानिओ ऑपरेटर	S,W,SE	HH,LV	प्रशिक्षण व वाचन साहित्याची बांधणी करणे	पदोन्नतीने भरण्याची तरतूद
३	सर्वसाधारण परिचारक / General Attendant	S,ST,W,MF,SE	OL,OA,HH,LV/B	शिपायाची कर्तव्ये	--

Abbreviations used : S - Sitting, BN - Bending, SE - Seeing, RW - Reading & Writing, C - Communication, MF - Manipulation by fingers, PP - Pulling & Pushing, L - Lifting, KC - Kneeling & Crutching, ST - Standing, W - Walking, BLA - Both Legs & Arms, BA - Both Arms, OL - One Leg, BL - Both Leg, OA - One Arm, OAL - One Arm One Leg, B - Blind, LV - Low Vision, H - Hearing, MW - Muscular Weakness

OH - Orthopedically Handicapped, CP - Cerebral Palsy, LC - Leprosy Cured, VH - Visually Handicapped, HH - Hearing Handicapped

*****

परिशिष्ट-ब

(शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक संकीर्ण-२०११/प्र.क्र.११/१२-अ, दि.१४ जानेवारी, २०११ सोबतचे
परिशिष्ट)

अपंग आरक्षणातून वगळलेली / सूट दिलेली पदे

(गट 'क')

१) वाहनचालक